

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla specjalnych obszarów ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH220026

NAZWA
OBSZARU Sandr Brdy

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH220026	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Sandr Brdy

1.4. Data opracowania 2001-05	1.5. Data aktualizacji 2013-10
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	Brak danych

Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	Nie wydano rozporządzenia
---	---------------------------

Wyjaśnienia:	Powiększenie - październik 2009 r.
--------------	------------------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
17.5475

Szerokość geograficzna
53.883

2.2. Powierzchnia [ha]:

7492.59

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
------	-----------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			37.46		M	A	C	A	A
3110			37.46		M	A	C	A	A
3140			37.46		M	A	C	A	B
3150			74.93		M	A	C	A	B
3160			149.85		M	A	C	A	A
4030			37.46		M	A	C	A	A
6230			0.75		M	D			
6410			149.85		M	A	C	A	A
6430			0.75		M	D			
6510			74.93		M	A	C	A	A

7110		37.46		M	A		C	A	A
7120		37.46		M	B		C	B	C
7140		74.93		M	A		C	A	A
7150		7.49		M	A		C	A	C
7210		0.75		M	A		C	A	C
7230		3.75		M	A		C	A	A
9110		224.78		M	A		C	A	A
9160		149.85		M	A		C	A	A
9170		149.85		M	A		C	A	A
9190		299.7		M	A		C	A	A
91D0		224.78		M	A		C	A	A
91E0		37.46		M	A		C	A	B
91F0		3.75		M	D				
91I0		37.46		M	A		C	A	B
91T0		28.47		M	A		C	A	A

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
B	A223	Aegolius funereus			r				P	M	D			
B	A229	Alcedo atthis			p				P	M	D			
A	1188	Bombina bombina			p				P	M	C	B	C	B
B	A021	Botaerus stellaris			c				P	M	D			
M	1352	Canis lupus			c				P	M	D			
B	A224	Caprimulgus europaeus			r				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	B	C	C
B	A081	Circus aeruginosus			r				P	M	D			
P	1902	Cypripedium calceolus			p	540	540	i		M	B	A	C	A
B	A238	Dendrocopos medius			r				P	M	D			

P	1393	Drepanocladus vermicosus			p					P	M	C	B	C	C
B	A236	Dryocopus martius			r					P	M	D			
B	A153	Gallinago gallinago			p					P	M	D			
F	1099	Lampetra fluviatilis			c					P	M	D			
F	1096	Lampetra planeri			p					P	M	C	B	C	B
P	1903	Liparis loeselii			p	1	100				M	C	A	C	A
B	A246	Lullula arborea			r					P	M	D			
P	1831	Luronium natans			p					P	M	A	A	C	A
M	1355	Lutra lutra			p					P	M	C	B	C	B
I	1060	Lycaena dispar			p					P	M	D			
B	A068	Mergus albellus			c					P	M	D			
B	A073	Milvus migrans			r					P	M	D			
M	1318	Myotis dasycneme			p					P	M	D			
M	1324	Myotis myotis			p					P	M	D			
P	1477	Pulsatilla patens			p					P	M	C	B	C	C
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			p					P	M	D			
P	1528	Saxifraga hirculus			p					P	M	D			
A	1166	Triturus cristatus			p					P	M	C	B	C	B
I	1032	Unio crassus			p					P	M	C	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Pokrycie

Klasa siedliska przyrodniczego	[%]
N16	1.41
N10	2.67
N17	86.49
N19	0.66
N06	8.51
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar obejmuje zachodni fragment Borów Tucholskich. Jest to teren o dość zróżnicowanej rzeźbie młodoglacjalnej, w której wyróżniają się rynny rzeczne i zagłębienia wytopiskowe. Silnie rozwinięta jest sieć hydrograficzna, obejmująca rzekę Brdę z dopływami i liczne, często lobeliowe i dystroficzne, zbiorniki wodne. Większość jezior ma charakter przepływowy, wśród nich wyróżniają się twardowodne Jez. Głuche Duże i Jez. Głuche Małe. Większość obszaru porastają lasy. Na sandrowych, piaszczystych glebach bielicoziemnych wykształciły się głównie bory świeże i bory mieszane, na zboczach dolin rzecznych i jeziornych występują fragmenty grądu subatlantyckiego, na dnie dolin - fragmenty łągów. W zagłębieniach wytopiskowych występują płyty brzeziny i borów bagiennych, często otaczające dobrze zachowane torfowiska wysokie i przejściowe. Występuje tu też pojeziorne torfowisko soligeniczne wraz z zarastającym, mezotroficznym zbiornikiem wodnym z licznymi naturalnymi i półnaturalnymi, cennymi fitocenozyami tzw. torfowisk mechowiskowych. W rejonie historycznej krawędzi misy jeziornej liczne, nieaktywne kopuły źródliskowe z kilkumetrowymi pokładami trawertynów. W części obiektu obecne są też aktywne torfowiska źródliskowe. Niewielką część ostoi zajmują grunty orne.

4.2. Jakość i znaczenie

Jest tu największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych z charakterystyczną florą. Dobrze zachowały się wilgotne łąki, torfowiska i zbiorowiska leśne w tym cenny zespół boru chrobotkowego. Dobrze zachowane torfowisko soligeniczne z charakterystyczną florą i roślinnością (w tym bardzo dobrze wykształcone mechowska - torfowiska alkaliczne). Rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (w sumie 25 zidentyfikowane) zajmują około 30% obszaru. Największa populacja obuwika (*Cypripedium calceolus*) na Pomorzu. Stwierdzono tu stanowiska licznych rzadkich i zagrożonych, w tym reliktowych, gatunków roślin naczyniowych. 5 z nich znajduje się na Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG podobnie jak stwierdzone na tym obszarze: 4 gatunki ssaków, 2 gatunki płazów i 3 gatunki ryb - łącznie 14 gatunków z Załącznika II. Bogata jest lichenoflora. Obszar charakteryzuje się bogatą chiropterofauną. Jest to fragment ważnej ostoi ptasiej o randze europejskiej E011. Gniazduje tu 107 gatunków ptaków, wśród nich puchacz *Bubo bubo* (5 par).

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	E03.01		i
L	E01.04		i
M	X		b
M	E01.03		i

L	C01.03		i
M	B01		i
L	F03.01		i
M	B02.01		i
L	C01.01		i
H	G01		i
M	K02.03		i
M	B02.02		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	C01.03		i
M	X		b
M	E01.03		i
M	B02.01		i
L	C01.01		i
M	B01		i
H	G01		i
M	B02.02		i
L	F03.01		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		0
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Anonymus. 2002. Materiały z inwentaryzacji przyrodniczej dla sieci NATURA 2000. Biuro Dok. i Ochr. Przym., Gdańsk. Msc.

Boiński M. 1988. Roślinność doliny rzeki Kulawy. Biologia, UMK, Toruń. 32,69.

Boiński M. 1991. Rezerwat florystyczny Piecki (projekt). UMK IB, Toruń. Msc.

Boiński M. 1993. Ekologiczno-przestrzenny system ochrony przyrody regionu kaszubskiego - projektowany rezerwat biosfery "Bory Tucholskie". *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 49,5: 11-20.

Boiński M. 1993. Szata leśna Borów Tucholskich. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 49,5: 21-31.

Boiński M. 1998. Osobliwości flory PN Borów Tucholskich. W: J. Banaszak, K. Tobolski (red.). *Park Narodowy Bory Tucholskie*. WSP, Bydgoszcz.

Fałtynowicz W., Szmeja J. 1978. O potrzebie utworzenia stref ochronnych wokół jezior lobeliowych. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 34(5).

Informacje. - - - -. Informacje PNBT zebrane z materiałów do planu ochrony PN Bory Tucholskie.

IOP PAN red. 2006-2007 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 msc, GIOŚ, Warszawa

IOP PAN red. 2007 Raport dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym monitoringu msc., GIOŚ, Warszawa

Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R., Niedziałkowski K. i inni 2005 Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce Zakład Badania Ssaków PAN 1-78

Kasprzyk K. 1993. Nietoperze Zaborskiego Parku Krajobrazowego. W: M. Rejewski, A. Nienartowicz, M. Boiński (red.). *Bory Tucholskie. Walory Przyrodnicze - Problemy ochrony - Przyszłość*. Mat. Pokonfer. UMK, Toruń. s.147-150.

Każmierczakowa R., Zarzycki K. (red.). 2001. Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Inst. Bot. PAN, Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków.

Korczyńska-Krasicka E. 2001. Delimitacja granic projektowanych rezerwatów przyrody Jeziora Rynnowe i Dolina Kulawy. PP Krajobraz., Bydgoszcz.

Lisowski S., Melosik I., Tobolski K. 2000 Mchy Parku Narodowego Bory Tucholskie. Wyd. Homini, Bydgoszcz-Poznań.

Mieńko W. 2000. Uzupełnienie i aktualizacja dokumentacji przyrodniczej proj. rezerwatu Piecki. Biuro Dok. i Ochr. Przyr., Gdańsk. Msc.

Nowak S., Mysłajek R. W., Kłosińska A., Gabryś G. 2011 Diet and prey selection of wolves (*Canis lupus*) recolonising Western and Central Polska. *Mammal Biol.*, doi: 10.1016/j.mambio.2011.06.007

Nowak S., Mysłajek R.W. 2011 Wilki na zachód od Wisły. Stowarzyszenie dla Natury "Wilk", Twardorzeczka

Przewoźniak M. (red.). 2002. Materiały do planu ochrony Zaborskiego Parku Krajobrazowego. W: Plan ochrony - etap I - diagnoza stanu. Plan ochrony Zaborskiego PK. Msc.

Rejewski M. 1981. Roślinność jezior rejonu Laski w Borach Tucholskich. UMK, Toruń.

Sewerniak P. 2010 Wolves in the Toruń Basin *Ecological Questions* 13 47-53

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	61.25	PL02	4.14	PL03	98.39
PL04	0.02				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Jezioro Laska	*	0.79
PL02	Moczałło	*	0.35
PL04	Chojnicko-Tucholski	*	0.0
PL01	Bory Tucholskie Park Narodowy	*	61.25
PL04	Fragment Borów Tucholskich	*	0.02
PL02	Nawionek	+	0.14
PL03	Zaborski Park Krajobrazowy	*	98.39
PL02	Dolina Kulawy	*	2.08
PL02	Bagno Stawek	*	0.52
PL02	Piecki	*	0.26

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Park Narodowy "Bory Tucholskie"
Adres:	Polska Długa 33 89-606 Charzykowy
Adres e-mail:	sekretariat@pnbt.com.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

Tak

Nie, ale jest w przygotowaniu

Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH220026

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)